

Thema: 'Erkenning van bestaan, pastorale basisopdracht?'

Hallo Piet,

Voor school kreeg ik de opdracht om te kijken naar de stageverrichtingen van een aantal leerlingen. Op mijn briefje stonden de namen van een aantal leerlingen uit de 4^e klas en alle vijf zouden ze zich bij "t Spoor" in Winschoten bevinden. Dichtbij het spoor en het station van Winschoten bleek in het oude arbeidsbureau nu een jongeren-activiteitencentrum gevestigd te zijn. Drie jeugdwerkers deden enthousiast hun best om mijn leerlingen te interesseren voor een baan in het cultureel jongerenwerk.

Voor mij 'a stroll along Memorylane'. Dartborden, een pooltafel, een bar en bankstellen voor een groot TVscherm, vormden het decor van een ruimte die ik direct als vertrouwd ervoer. De leerlingen stelden belangstellende vragen en werden meegenomen voor een rondleiding door het gebouw. Toen zag ik haar. Ik dacht met een extra hulpverlener van doen te hebben, maar toen ze begon te praten had ik het direct in de gaten. Ze heette Siska en was – "net als U" - op bezoek.

Siska is 150 cm groot en licht verstandelijk beperkt. Ze deed de huishoudschool bijna helemaal en woont met haar vader en haar broer in een huurhuisje in een van de Pekela's. Ze zoekt vrijwilligerswerk, want ze is zorgzaam en kan goed luisteren. Wat Siska echter vooral deed was veel en heerlijk praten. Over haar beperking en dat ze toch een speciaal auto'tje heeft, waar je niet voor naar een rijsschool hoeft. Dus is ze mobiel en kan alle kanten op. Dat komt goed uit, want ze moet haar gedichtenbundeltjes verspreiden van de wethouder.

Dat zit zo: Siska schrijft gedichtjes. Gewoon over een koe in de wei, gewoon blij en over de dood vanzelf, want dat doen dichters. *"Niet eng hoor, ook al zei haar moeder vroeger wel dat ze best wat minder somber mocht zijn, maar ja die gedichtjes zitten in je hoofd en willen op een papiertje, dat heb je als je dichter bent."*

Mijn leerlingen ben ik al een poosje kwijt, maar blijken zich uitstekend te vermaken bij een opdracht om een activiteit voor het jeugdcentrum te bedenken. Siska heeft een grote meneer gevonden die graag luistert en Siska vertelt graag, dus dat komt goed uit. Ze draagt een hele grote schoudertas over haar hoofd. Wat ik al dacht bleek zo te zijn; Siska had een aantal van haar bundeltjes mee. Ik herkende ze direct. Een exemplaar lag al in de personeelskamer van school en was onderwerp van gesprek bij de koffie geweest. Siska bleek die oud-leerlinge die iedereen zich herinnerde als het meisje dat eerder aanleiding was geweest tot zorg dan tot trots over wat oud-leerlingen later in het leven laten zien. Maar nu maar mooi een gedichtenbundeltje. Ze schrijft al jaren, maar pas toen ze een gedichtje mocht voordragen op een wijkfeest waar de wethouder aanwezig was, gebeurde er iets moois voor haar met die gedichten. De wethouder was getroffen en bood aan dat haar gedichten door Synergon (een sociale werkvoorzieningsplek in Winschoten) zouden worden gedrukt en gebundeld. Zijzelf mocht haar bundeltje dan overal bezorgen op zorgplekken in de gemeente. Dat was nu haar missie geworden. Daarover stond ook al een mooi artikel in de plaatselijke krant. *"Kijk (want ook de krant was mee vanzelf in die grote tas) hier sta ik naast de wethouder en moet u eens lezen hoe mooi hij over de gedichten denkt."*

We namen afscheid (nog lastig genoeg ☺) en ik vertrok naar school. Daar pakte ik het bundeltje op en las de gedichtjes. Van een verpletterende eenvoud en schoonheid kan ik je zeggen. Siska had haar email-adres achterin het bundeltje staan en ik besloot direct een aantal lieve woorden te mailen over de gedichtjes en dat ik haar zo'n waardevol mens vond met haar mooie talent en haar durf om er de boer mee op te gaan.

Per kerende post een mail terug: *"Wat lief dat u me schrijft. Ik vond het een mooi gesprek en dat ik een waardevol mens ben dat moet ik mezelf nog vaak vertellen zegt m'n behandelaar"*.

IK las met een grote glimlach de mail en dacht terug aan die bijzondere middag. Hoe belangrijk is het

niet om mensen te laten weten dat ze ertoe doen en hun eigen waarde hebben. Hoe simpel ook, wanneer je in een ontmoeting struikelt over een talent of een te complimenteren actie of eigenschap.

Wat zou de gemeente zich onderscheiden door dit als handelskenmerk te hebben. Mensen zien die zo slecht worden bekeken en erkend op wie ze echt zijn.

Hoe vaak gaat het juist daar niet mis? Een onzekere vrouw in de gemeente wordt weggepest, omdat mensen het geduld niet hebben om haar te zien in haar beperking, maar wel met de wil en de droom om erbij te mogen horen en haar steentje bij te dragen in het schoonmaakrooster. Een ander stel vreest voor hun plek in de gemeente en ziet hun ambitie om de nieuwe koster te worden al bedreigd met haar aanwezigheid.

De Bergrede zo dichtbij en toch het Koninkrijk zo ver?

Tot schrijfs,

Bert.

Bert,

Jouw verhaal zet me aan het denken.

Het heeft zoveel te maken met wat er gebeurt als je naar mensen kijkt...

Dat is iets heel anders dan het toepassen van geloof of de Bergrede.

Daar gaat iets aan vooraf: **het gevoel over je eigen basale bestaan.**

Het maakt zoveel uit, of je het gevoel hebt, dat mensen naar jou kijken en jou beoordelen, of dat jij vrij om je heen kunt kijken om mensen te bekijken en te beoordelen...

Het **gevoel van eigenwaarde** speelt een grote rol in de omgang tussen mensen, en ook in de omgang met God.

Jaren geleden was ik op bezoek bij een mevrouw, die leed aan zware depressies, met als onderliggend (misschien ook wel resulterend) gevoel, dat ze niets voorstelde. Ze zat ook nooit voor het raam, want zo zei ze: *“dan bekijken de mensen mij”*. Het hielp niet, dat ik zei: *“maar je kunt toch ook terugkijken? Jij kunt de mensen toch ook bekijken?”*

In de ontmoeting tussen mensen speelt toch wel altijd de vraag: *‘heb ik met iemand te doen, die boven me staat, iemand die beneden mij staat of iemand gelijkwaardig aan mij is.’*

Ik kan me niet aan de indruk onttrekken, dat dat invloed heeft op de manier waarop we ons gedragen naar de ander toe. Met het gevaar van min of meer extreme houdingen als onderdanig aan de ene kant en neerbuigend aan de andere kant. Met daarnaast, onder ‘gelijkwaardigen’, het willen bewijzen, dat je iets te betekenen hebt. Al die aspecten zijn in jouw verhaal herkenbaar, zowel bij Siska als bij de mensen die met haar van doen hebben.

Dit toepassend op mensen in de samenleving, zie je ruwweg, hoe er een onderscheid is tussen de benadering van bejaarden, kinderen aan de ene kant en mensen van je eigen leeftijd, opleiding, en sociaal niveau, aan de andere kant. Gelijkwaardigheid is niet zomaar vanzelfsprekend...

Er gebeurt pas wat als je de ander echt ontmoet hebt.

Zo heb ik geleerd, door het leven en door mijn werk, dat mensen met een verstandelijke beperking niet zielig hoeven te zijn, maar wel vaak erg neerbuigend worden behandeld, en als het ware zielig worden gemaakt. Beoordeeld naar wat ze wel of niet kunnen (en dan vergeleken met kinderen) en niet naar hun levenservaring en hun vaak rijkere gevoelsleven. Daarom willen wij ook vaak liever **praten** met hen (daar zijn we ook sterker in) dan met hen **‘voelen’** in voor ons vaak ongemakkelijke situaties.

We benaderen ze vaak in de vorm van: *'alles wat ze doen is goed en mooi'* (tekeningen, werkstukken, verrichtingen) en *'zij kunnen toch ook mooi meehelpen'*, vanuit de beoordeling van hun waarde naar de maatstaven van onze samenleving.

Nu even los van de mensen met een verstandelijke beperking.

Dit geldt natuurlijk voor iedereen die anders is. Dan weet je eerst even niet of die ander onder of boven je staat of dat die *'van gelijke beweging is als wijzelf'*. Dan reageer je op het eerste gezicht, en dat is dus de buitenkant.

Pas in de (persoonlijke) ontmoeting gebeurt er wat. Wéér dat sleutelwoord: **'ontmoeting'**

Daarmee komen we ook bij de betekenis van het gemeente-zijn. Pas in de ontmoeting leer je elkaar kennen en kun je echt een gemeenschap zijn.

Die hobbel van *'persoonlijk ontmoeten'* moet dan wel genomen worden. Dat kán ook in de gemeente. Maar alleen als daar aandacht voor is. Als je het vertrouwen hebt om de hobbel te nemen van de angst over het wel of niet geaccepteerd worden door de ander. Wederzijds.

En daarin ligt het geheim van het geloven en van de liefde als kernwoorden van de gemeente en het Woord van God.

Een klimaat, waarin we belijden, maar dan ook beleven, en daarin bevestigd zien, dat we geaccepteerd worden door God en door elkaar. Zoals we zijn, en niet zoals we zouden moeten zijn.

Ruimte om met je kwetsbaarheid te komen. Zonder oordeel van de Ander (cq ander).

Dat moet geoefend worden. Zowel in de prediking, als in het pastoraat en in de gewone omgang.

En daarin hebben pastors, zoals jij en ik, een boodschap en misschien wat oefenstof.

Zo wordt niet de Bergrede gepredikt, maar komt zij, samen met het Koninkrijk, aan het licht!

Hartelijke groet,

Piet